

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВЪРХОВЕН
КАСАЦИОНЕН
СЪД

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № 206-КА

Дата 03.04.2026 г.

И. 569

03.04.26

**ДО
Г-ЖА ПАВЛИНА ПАНОВА -
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

На Ваш № 150/10.03.2026 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПАНОВА,

Във връзка с писмото от Конституционния съд под горния номер, приложено изпращам на Вашето внимание становище на Върховния касационен съд на Република България по конституционно дело № 5/2026 г., относно искането на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на чл. 280, ал. 3 от Гражданския процесуален кодекс.

ПРИЛОЖЕНИЕ: съгласно текста.

С уважение,

**ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД:
МИМИ ФУРНАДЖИЕВА
(съгласно заповед № 521/02.04.2025 г.
на председателя Галина Захарова)**

СТ А Н О В И Щ Е

НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО К,Д № 5/2026Г. ПО ОПИСА НА КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 10.03.2026 г. по конституционно дело № 5/2026 г. Конституционният съд е допуснал за разглеждане по същество искането на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на чл. 280, ал. 3 от Гражданския процесуален кодекс (обн. ДВ, бр. 59 от 2007 г., последно изм. и доп. ДВ, бр. 17 от 2026 г.).

Върховният касационен съд е конституиран като заинтересована страна по конституционното дело и в това си качество дава следното становище:

Относно допустимостта на искането:

Този въпрос е решен от Конституционния съд, който е допуснал делото за разглеждане.

Относно основателността на искането:

Делото е образувано на 19.02.2026 г. по искане на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на чл. 280, ал. 3 от Гражданския процесуален кодекс (обн. ДВ, бр. 59 от 2007 г., последно изм. и доп. ДВ, бр. 17 от 2026 г.).

В искането вносителят е изложил мотиви за противоречие на оспорената законова разпоредба с чл. 6 и чл. 56 във връзка с чл. 122 и чл. 124 от Конституцията. Поддържа, че „въпреки че законодателните мерки, мотивирали ограниченията по чл. 280, ал. 3 ГПК, преследват легитимни цели и са необходими за тяхното постигане, те по своето естество са прекомерни и непропорционални“. В искането се посочва, че в законодателния процес по приемане на оспорената уредба отсъства задълбочен анализ в подкрепа на възприетите в чл. 280, ал. 3 ГПК критерии за ограничаване на достъпа до касационно обжалване. На това основание вносителят прави извод за прекомерност на въведените с атакуваната разпоредба ограничения.

Вносителят твърди също, че ограниченията по чл. 280, ал. 1 ГПК „дават достатъчна възможност на ВКС при допускане на дело до касация да постигне баланс между ценностите на индивидуалното правосъдие по отделните дела и публичният интерес, свързан с развитието на правото и точното и еднаквото приложение на законите в Република България в съответствие с функциите си по чл. 124 от Конституцията“. В този смисъл

според него „едновременното приложение на факултативен достъп до касация (чл. 280, ал. 1 ГПК) и на абсолютни ограничения на юрисдикцията на ВКС (чл. 280, ал. 3 ГПК) не е конституционно допустимо, защото прекомерно ограничава правото на защита по чл. 56 във връзка с чл. 122 и чл. 124 от Конституцията“.

Наведените в искането доводи считаме за неоснователни поради следното:

Както отбелязва проф.д-р Пенчо Пенев, *„справедливостта в правото, когато я разглеждаме като тясно юридическа категория, би трябвало да бъде свързана със закона по правилото „Справедливо е това, което е законно“. Защото законът е задължителен за всички, еднакъв за всички и установява необходимия за обществото и държавата ред. Така погледната, справедливостта не е нищо повече от един утилитарен продукт – приема се за справедливо нещо, което е удобно, без да навлизаме в подробностите, че един закон може да е добър за едни и лош за други, т.е. че задължителността не е атрибутивен елемент за справедливостта. Обратното, може да я потисне и дори унищожи.“*¹ В този смисъл, ако буквално се приложи един лош закон, правосъдието няма да е справедливо. Но е вярно също така, че ако неправилно, лошо се приложи един добър закон, правосъдието също няма да е справедливо. Когато е изправен пред необходимостта да приложи един лош закон, съдът по силата на непосредственото действие на конституционните разпоредби, би могъл директно да приложи Конституцията вместо закона (когато съществува възможност за това), да съобрази вече дадено от Конституционния съд тълкуване или да сезира Конституционния съд при липса на произнасяне по конституционносъобразността на този закон.

Разсъждавайки върху смисъла, целта и предназначението на предвиденото в ГПК изискване ВКС да се произнася по наличието на предпоставки за допускане на касационно обжалване така, както те са предвидени в чл. 280, ал. 1 ГПК, следва да отбележим, че в същността си те съдържат идеята за утвърждаване на изискването съобразяване с практиката на ВКС от съдилищата и по-специално с даваното от ВКС тълкуване на приложимото право в изпълнение на правомощието за уеднаквяване на съдебната практика. Не бива да се забравя и установеното чрез разпоредбата на чл. 280, ал. 1, т. 2 ГПК изискване при разрешаване на поставените по делото материалноправни и процесуалноправни въпроси въззивните съдилища да се съобразяват и с актовете на КС на РБ, чрез което по същество се утвърждава върховенството на Конституцията, създава се непосредствена

¹ Съдебната власт-перспективата на българския модел, стр.215

връзка между конституционното и традиционното правосъдие.² Чрез посочените в чл. 280, ал. 1 ГПК критерии законодателят вменява като задължение на въззивните съдилища при постановяване на своите актове да се съобразяват както с практиката на ВКС по поставените на разглеждане правни въпроси, така и да се съобразяват с квалифицирането, тълкуването и прилагането на правото по един правен спор с тълкувателните актове на КС, които имат отношение към него. Разсъждавайки върху смисъла и целта на чл. 280, ал. 1, т. 2 ГПК, проф. Пенев подчертава, че тя очертава повратен момент в реализиране на принципа на правовата държава в българското правосъдие, тъй като изисква зад конкретиката на приложимото право да се вникне и в конституционния му смисъл и основание.

Прави впечатление, че проф. Пенев не възприема разпоредбата на чл. 280, ал. 1, т. 2 ГПК като установяваща каквото и да е ограничение на достъпа до касационно обжалване, а напротив, разкрива нейния смисъл, акцентирайки върху задълженията на въззивния съд при постановяване на решение по правния спор. Именно в този смисъл следва да се извърши преценката и по основателността на искането, с което КС е сезиран в настоящия случай.

И тук следва да се отбележи, че само по себе си правомощието на ВКС да осъществява върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища (чл. 124 от Конституцията на Република България) пряко се отразява именно в преценката, която се осъществява по реда на чл. 280 ГПК, вкл. чрез възможността касационното обжалване да бъде допуснато по правен въпрос, който има значение за точното и еднакво прилагане на закона и за развитието на правото. В този смисъл са и съображенията, съдържащи се в мотивите към Решение № 4 от 16.06.2009 г. на КС по к. д. № 4/2009 г. с докладчик съдията Румен Янков (обн. ДВ, бр. 47/2009 г.), а именно, че касационната инстанция основно е „съд по правото, а не по съществуването на спора и от функцията ѝ да унифицира правоприлагането по принципните въпроси с еднаквото третиране на аналогичните гражданскоправни казуси - чл. 124 от Конституцията. Това са въпросите, по които е наложително единното разбиране и прилагане на закона от съдилищата. В случаите, когато е налице противоречива или неправилна практика, се издава тълкувателно решение от ВКС като акт на нормативно тълкуване. В този контекст ВКС трябва да направи преценка за съответствието на разрешението на съществуващия правен въпрос, който е решил въззивният съд в обжалваното решение, с критериите за селекция на касационните жалби. От това зависи не само законосъобразното решаване на съответния спор, но и на цяла поредица дела поради принципния

² В този смисъл проф. д-р Пенчо Пенев, Адвокатът, Конституцията и приложимото право, стр. 69.

им характер за правоприлагането.“ При това в решението се посочва, че „съдебната практика на ВКС включва: 1. всеки акт на съда, който съдържа тълкуване на нормативен акт, относим само към конкретното дело; 2. множество от съдебни актове, които съдържат съвпадащо тълкуване на една и съща разпоредба (трайна и повтаряща се съдебна практика), и 3. тълкувателни решения на ВКС (официално съдебно тълкуване на нормативния акт). Първите два елемента на съдебната практика, посочени по-горе, представляват израз на казуално, а третият - на нормативно тълкуване. Но и с двете форми на тълкуване - от отделни състави на съда или от общите събрания на гражданската и търговската колегии, ВКС изпълнява задължението си да уеднаквява практиката на съдилищата.“ И в този смисъл „трайната непротиворечива практика на съда по множество съдебни актове по конкретни дела, без да притежава задължителната сила на тълкувателните решения, формира убеждението у съдиите за дължимостта на съдържащото се в нея повтарящо се тълкувателно разрешение. Затова при повтаряне на едно и също тълкуване на прилагания закон не се налага издаване на тълкувателно решение.“ „Единната практика на ВКС в този смисъл е ориентирът, съобразно който ще се преценява правилността на обжалваното въззивно решение, и ако такава не съществува или тя е противоречива или погрешна, ВКС по повод на упражнявания от него касационен контрол е длъжен да реализира създаването и унифицирането на тази практика. Тези хипотези на достъп до касационно обжалване визират предвидените в чл. 280, ал. 1, т. 3 критерии за неговото допускане.“ И, както КС приема в това свое решение, разпоредбата на чл. 280, ал. 1 ГПК в частта, уреждаща критериите за допускане на касационното обжалване, не противоречи на чл. 119, ал. 1, чл. 124 и 56 от Конституцията. Прието е, че единствено „определянето на материалния или процесуалния въпрос, разрешен с обжалваното въззивно решение като “съществен”, ограничава достъпа до касационно обжалване.“ Произнасяйки се по реда на чл. 288 ГПК, отделният състав от трима съдии проверява дали втората инстанция се е съобразила с практиката на ВКС, респ. с практиката на КС или на СЕС, евентуално дали по делото се поставя правен въпрос от значение за прилагането на закона или за развитието на правото, по който е необходимо уеднаквяване на практиката в бъдеще. При това следва да се отбележи, че чл. 124 от Конституцията не прави разлика между тълкуването от отделни състави и тълкуванията на общите събрания, които са предвидени в Закона за съдебната власт.

Законодателят е предоставил на касационната инстанция възможността сама да откаже образуването на касационно производство, като тази възможност се привежда в действие само и единствено по преценка на

тричленен състав на ВКС (ГК или ТК), при което се съобразява и дали въззивното решение не е очевидно неправилно. От тези съображения следва извод за неоснователност на тезата за „прекомерност на кумулативния ефект от ограниченията на касационното обжалване по чл. 280 ГПК и на абсолютни ограничения на юрисдикцията на ВКС (чл. 280, ал. 3 ГПК)“, каквато се поддържа в искането, доколкото по реда на чл. 288 ГПК самият съд извършва преценката въз основа на установените от законодателя критерии и то в рамките на възложената му от Конституцията функция.

Този законодателен подход е в синхрон със съвременните тенденции в процесуалните законодателства. Ограничаването на възможностите за касационното разглеждане на делата при наличието на специално уредени в закона предпоставки е израз на идеята за ускоряване разглеждането на делата, което е стъпка в посока за постигане ефективността на крайните им актове. Тази идея е в съответствие и с повишените изисквания към ролята на първата и въззивната инстанция по спора и в съответствие с въведените дисциплиниращи функции на уредбата чрез концентрация на процесуалните действия на страните към началните стадии на процеса. Тази идея служи и на една нова представа за постигане на равновесие в съотношението между процесуалните принципи.

При селективното касационно обжалване конкретният интерес от защита се съчетава с обществения интерес за законосъобразно и справедливо решаване на дела, а то е продукт от еднаквото и точно прилагане на закона във всички случаи. Последното не е абстрактна цел, неотнормима към отделния субект на правото. Постигането на тази цел е висша гаранция за законност и справедливост при решаване на всеки отделен случай. Ето защо не бива да се противопоставят съдебните и несъдебните функции в дейността на ВКС. Те взаимно се обезпечават.

Следва да бъде съобразено и обстоятелството, че в Основния закон не е установен императив процесът да бъде винаги триинстанционен, доколкото следва да бъде съобразено значението и на други процесуални ценности като бързината на правораздаването, процесуалната дисциплина и процесуалната икономия. Именно балансът между достъпа до касационно обжалване и тези процесуални ценности стои в основата на определянето на подлежащите на касационно обжалване актове в чл. 280, ал. 3 ГПК при съобразяване, че принципите, залегнали в чл. 121 и чл. 122 от Конституцията намират приложение и в първоинстанционното и въззивното производство, така че непровеждането на касационно производство не лишава страната от тези конституционни гаранции. Както подчертава КС в Решение № 27 от 15 октомври 1998 г. по к.д. № 20/98 г. (обн. ДВ, бр. 121 от 20 октомври 1998 г.), разпоредбата на чл. 119, ал. 1 от Конституцията предвижда, „че

правосъдието се осъществява от посочени в нея съдилища, образуващи една триинстанционна съдебна система. Но тя не следва да се тълкува буквално в смисъл, че всяко дело, независимо от неговия предмет, трябва да бъде разгледано триинстанционно. Касае се за едно принципно изискване, от което са допустими законодателни изключения, както бе изтъкнато от Конституционния съд в неговото Решение № 16 от 16 юни 1998 г. (вж. ДВ, бр. 71 от 1998 г.).“ И подчертава (по отношение на спора по чл. 17, ал. 5 ЗУКТС), че „не е трудно да си представим какви биха били обществените последици, ако спорът по чл. 17, ал. 5 ЗУКТС би се решил месеци или години след неговото възникване.“ По отношение на чл. 124 от Конституцията в това решение КС подчертава, че той овластява ВКС да осъществява върховен надзор върху всички съдилища, т.е. „разпоредбата има предвид съдилищата, а не, че всички дела трябва да бъдат разгледани триинстанционно. В зависимост от различни ценности, които законодателно трябва да бъдат защитени, са възможни изключения от принципиално важещата триинстанционна система. Тези изключения не накърняват чл. 124 от Конституцията.“

Становище в същия смисъл КС е изразил и в Решение № 9 от 24 октомври 2002 г. по к.д. №15/2002 г. (обн. ДВ, бр. 102 от 1 ноември 2002 г.) – „От разпоредбата на чл. 119, ал. 1 от Конституцията, изброяваща видовете съдилища, които осъществяват правораздаването, не може да се направи извод за конституционно изискване за задължителност на триинстанционно производство във всички случаи (Решение № 16/16.06.1998 г. по КД 7/98 г., ДВ 71/98 г., Решение № 27/15.10.1998 г. по КД 20/98 г., ДВ 121/98г.). Въпросите за съдебните инстанции се уреждат в устройствените, процесуалните и други закони, съдържащи процесуални правила. Към това насочва конституционната разпоредба на чл. 133, съгласно която организацията и дейността на съдилищата се уреждат със закон. Едва ли може да има съмнение, че инстанционността е елемент, свързан с организацията и дейността на съдилищата. Установената с наказателните и граждански процесуални закони, преобладаваща триинстанционност не е обвързана с конституционни императиви.“ Или, както КС приема в Решение № 16 от 16 юни 1998 г. по к.д. № 7/98 г. (обн. ДВ, бр. 71 от 23 юни 1998 г.), „съдопроизводството (и по наказателни, и по граждански дела) е по принцип триинстанционно. Това следва от изброяването на съдилищата в чл. 119, ал. 1, което предпоставя и апелативното (въззивното), и касационното обжалване. Същевременно няма основания да се приеме, че конституционният текст постановява процесът да бъде винаги триинстанционен. Тълкуването на съответните конституционни разпоредби и преди всичко на чл. 119, ал. 1 не разкрива

съществуването на конституционен императив в този смисъл. Ето защо, Конституционният съд намира, че на триинстанционното производство трябва да се гледа като на принципно и преобладаващо разрешение, от което са възможни изключения по определени категории дела. В това отношение меродавни могат да бъдат съображения също със значение на процесуални ценности, каквито са бързината на правораздаването, процесуалната дисциплина и процесуалната икономия.“

КС последователно в своята практика се придържа към това становище, като го застъпва и в Решение № 15 от 06 ноември 2018 г. (обн. ДВ, бр. 95 от 16 ноември 2018 г.).

С решение № 9 от 24.10.2002 г. на КС на РБ по конст. д. № 15/2002 г. също се приема, че фактът, че защитата срещу постановените в арбитражно производство решения, а именно защитата пред държавния съд по реда на специфичните за арбитражното производство основания по чл. 47 ЗМТА (сега Закон за арбитража) се реализира в една инстанция - ВКС, не ограничава правото на защита.

Аналогичен подход възприема в своята практика и ЕСПЧ.

На 21.01.2014 г. ЕСПЧ постанови решение по обединените за общо разглеждане 3 жалби - Valchev v. Bulgaria, Dzhanfezovi v. Bulgaria, Todorov v. Bulgaria, в което приема, че ограниченията на касационното обжалване и недопускането до касационен контрол в резултат на прилаганата процедура на подбор на касационните жалби не нарушават нито едно от изискванията на чл. 6, пар. 1 от Европейската конвенция (правото на справедлив процес). Ето защо, когато преди да бъде сезиран ВКС делата са били подложени на един пълен съдебен контрол при наличието на състезателна процедура на две нива, „условията за допустимостта на жалбите пред по висш апелативен съд – като върховен съд – може да са по-строги от тези за обикновените“.

ЕСПЧ отбелязва, че влезият в сила нов ГПК през 2007 г. преследва една легитимна цел, като отрежда на ВКС нова роля в областта на гражданските дела – да унифицира прилагането на закона, постановявайки принципни решения. Поради това касационните жалби са подложени на една предварителна селекция за разлика от предходния ГПК. В § 77 Съдът отбелязва, че българският Граждански процесуален кодекс от 2007 г. предвижда нова роля за Върховния касационен съд по граждански дела. Съгласно този кодекс основната задача на този съд е да унифицира прилагането на закона, като постановява принципни решения. Поради тази причина жалбите по правни въпроси до него не са основателни, както е било по Гражданския процесуален кодекс от 1952 г., а подлежат на предварителен подбор (вж. параграф 26 по-горе). Производството, в което Върховният касационен съд решава дали да допусне жалба по правни

въпроси за разглеждане, е много специфичен етап от гражданското производство. В такива производства този съд не разглежда съществуването на делото или дори основателността на жалбата по правни въпроси, а само решава, като се позовава на критериите, посочени в член 280, § 1 от Гражданския процесуален кодекс от 2007 г., дали жалбата следва да бъде допусната за разглеждане. И наред с това подчертава в § 78, че не може да се пренебрегне фактът, че преди да стигнат до Върховния касационен съд, делата на жалбоподателите са били подложени на пълно и състезателно разглеждане от две съдебни инстанции с пълна юрисдикция, поради което в § 92 заключава, че ограничението на правото на жалбоподателите на достъп до съд не е било непропорционално и че не е накърнило самата същност на това право.

Не може да бъде споделена тезата, че въведените с разпоредбата на чл. 280, ал. 3 ГПК ограничения са прекомерни и непропорционални, както и изложените при обосноваването ѝ съображения, че тези ограничения практически изключват огромен брой дела, както и цели правни институти от ефективния правораздавателен надзор на ВКС и страните по тези дела нямат изискваната от Конституцията институционална гаранция, че законите ще бъдат приложени точно и еднакво спрямо техните законни права, интереси и претенции.

На първо място, както вече беше отбелязано, триинстанционността на производството по граждански дела не е обвързана с конституционен императив. Изискването законите да бъдат прилагани точно и еднакво спрямо всички не е установено от Конституцията само спрямо осъществяваната от ВКС правораздавателна дейност. Това изискване е относимо и към дейността на първоинстанционните и въззивните съдилища – както е предвидено в чл. 8, ал. 1 ЗСВ, органите на съдебната власт прилагат законите точно и еднакво спрямо всички лица и случаи, за които се отнасят. В този смисъл правомощието на ВКС да осъществява върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища се реализира не само по реда на Глава двадесет и втора ГПК, но и по реда на Раздел X от Глава четвърта ЗСВ. Чрез тълкувателната дейност на ВКС, осъществявана по реда на Раздел X от Глава четвърта ЗСВ, се постига именно този, необходим баланс, тъй като по отношение на обхвата на тълкувателната дейност законодателят не установява каквито и да е ограничения, свързани с предмета на делата или с цената на заявените претенции. В тази насока следва да се отбележи големият брой тълкувателни дела, които са образувани по въпроси, поставяни по дела, решенията по които не подлежат на касационно обжалване.

Не може да бъде споделена тезата, че отсъствието на възможност за проверка на съдебния акт от касационна инстанция ограничава (намалява) правото на всеки гражданин на съдебна защита. Правото на съдебна защита се реализира под формата на искане към първоинстанционния съд за разглеждане на иск и постановяване на съдебен акт от него, поради което при отсъствието на възможност за проверка на съдебния акт можем да говорим не за намаляване и ограничаване правото на съдебна защита, а за намаляване и ограничаване правото на обжалване на съдебния акт и поправка на съдебна грешка. И тук би могъл да се постави въпросът, допустимо ли е ограничаването и намаляването на правото на обжалване на съдебния акт. Приложено към гражданското съдопроизводство ЕСПЧ приема, че за разлика от наказателното съдопроизводство, Конвенцията не определя абсолютно право за разглеждане на делата на втора и трета инстанция в гражданския процес и „...затова апелацията и касирането могат да бъдат ограничени или изключени“. ЕСПЧ посочва, че ограничаването правото на достъп до съдилищата на апелационно и касационна инстанция е възможно, понеже „даденото право по своята природа обективно се нуждае от уреждане от страна на държавата, която притежава в това отношение известна свобода на преценка (Bernal Gomez de la Torre v. Spain (1997)). Наред с това Съдът подчертава, че *прагът на стойност за обжалвания пред върховния съд е легитимно и разумно процесуално изискване, като се има предвид самата същност на ролята на върховния съд да разглежда само въпроси с необходимото значение* (вж. Bernal Gómez de la Torre , цитирано по-горе, § 36; Kozlica , цитирано по-горе, § 33; Bulfracht LTD , цитирано по-горе, § 34, Dobrić срещу Сърбия , № 2611/07 и 15276/07, § 54, 21 юни 2011 г.; и Jovanović срещу Сърбия, 32299/08, § 48, 2 октомври 2012 г.). Аналогична позиция заема и Комитетът на министрите на съвета на Европа, като съгласно параграф 15 от добавката към Препоръката на Комитетът на министрите от 14.05.1981 г. № R/81/7 относно пътищата за улесняване на достъпа до правосъдие „...за споровете по исковите задължения срещу незначителна сума трябва да бъде открита процедура, позволяваща на страните да се обърнат към съда, без да правят разноски от непосилни суми, представляващи предмет на спор. С тази цел възможно би билода се ограничи правото на обжалване“.

Наред с това не следва да се пренебрегва и обстоятелството, че съществуват множество процесуални ценности, като бързина на правораздаването, процесуалната дисциплина и процесуалната икономия, които имат пряко отношение към разбирането за пропорционалност на установените от законодателя в чл. 280, ал. 3 ГПК ограничения, както многократно е подчертавал КС в своята практика. И тук е важно отново да се повтори изложеното от КС съображения в Решение № 27 от 15 октомври 1998

г. по к.д. № 20/98 г. (обн. ДВ, бр.121 от 20 октомври 1998 г.) по отношение на спора по чл. 17 ЗУКТС, а именно, че „не е трудно да си представим какви биха били обществените последици, ако спорът по чл. 17, ал. 5 ЗУКТС би се решил месеци или години след неговото възникване“.

В тази насока следва да бъде съобразено обстоятелството, че включването на дела с цена на иска под 5000 лв. в обхвата на касационното обжалване, неизбежно ще бъде свързано с допълнителни разноси, които при недопускане на касационното обжалване остават в тежест на касатора. Наред с това по-голямата продължителност на производството по паричните претенции (доколкото по отношение на вещните спорове за недвижими имоти законодателят не е предвидил ограничение, свързано с цената на иска) има за последица заплащане на лихви за забава за по-продължителен период от време, което също следва да бъде съобразено при извършването на преценка дали установеният в чл. 280, ал. 3 ГПК праг е пропорционален.

Възприемайки първоначално установеното в ГПК ограничение от 1000 лв. като единствено съвместимо с изискванията на чл. 56 във вр. с чл. 122 и чл. 124 от Конституцията, вносителите на искането изцяло игнорират останалите процесуални ценности (вече посочени по-горе), както и вече посочената възможност за постановяване на тълкувателни решения независимо от вида на делата, както и възможността да се иска отмяна на влезлите в сила съдебни решения в хипотезите на чл. 303 ГПК. Наред с това, макар и не пряко, възприемайки осъществявания от ВКС институционален правораздавателен надзор като единствена институционална гаранция, че законите ще бъдат приложени точно и еднакво спрямо законните права, интереси и претенции на спорещите само в хипотезата на триинстанционност на производството, вносителите на искането поставят под съмнение добросъвестното изпълнение на възложената функция по правораздаване от страна на първоинстанционните и въззивните съдилища.

Както подчертава проф. Пенев, „*основните фактори за справедливо правосъдие са два. Първият е обективният фактор - това е добрият конституционосъобразен закон, който ще се приложи за разрешаване на правния спор. Вторият, субективният фактор, това е магистратът, който ще приложи закона със своя висок професионализъм, независимост и безпристрастност. Разбира се, стремежът за осъществяването на справедливо правосъдие е широкомащабна задача, за постигането на която няма универсално правило освен най-общото тривиално, но безспорно съждение, че за да има справедливо правосъдие, трябва да има добри закони и добри съдии.*“³

³ Съдебната власт-перспективата на българския модел, стр. 216.

Позоваването на твърдение за огромен брой дела, които са изключени от обсега на касационното обжалване, но при липса на каквито и да е статистически данни в тази насока, игнорирането на обективно случващото се икономическо развитие и професионализма на съдиите от първоинстанционните и въззивните съдилища, считаме че само по себе си, без детайлен анализ на цялостната законодателна уредба на достъпа до касационно обжалване, нейната същност и цели, не обосновава основателност на искането.

Не бива да се забравя и обстоятелството какви биха били последиците от обявяването на разпоредбата за противоконституционна предвид действието на решенията на КС и невъзможността липсата на какъвто и да е праг да бъде запълнена без последващо изменение на процесуалния закон, доколкото само по себе си обявяването на разпоредбата за противоречаща на Конституцията няма да върне възприемания като пропорционален от подателите на искането праг.

Становището е изготвено от Аналитичното звено към Върховния касационен съд